

УДК 504.05

¹Лясота О. М., к.т.н, доц., ¹Зварич Н. М., к.т.н, доц., ²Атаманюк В.М., д.т.н., проф.

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

²Національний університет «Львівська політехніка», Україна

**ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТПВ ОДИН З ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ
ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРНОПІЛЛЯ**

**Liasota O.M., Ph.D., Assoc. Prof., Zvarych N.M., Ph.D., Assoc. Prof., Atamaniuk V.M.,
Dr., Prof.**

**SOLVING OF THE PROBLEMS OF HDW IS ONE OF THE WAYS TO INCREASE
THE TOURIST ATTRACTION OF TERNOPIL REGION**

Туристичний потенціал Тернопільської області, яка багата на пам'ятки історії, природи, садового мистецтва, заказники, заповідники дозволяє розвивати тут практично всі види сучасного туризму. На Тернопіллі нараховується більше сотні об'єктів спелеології, серед яких відомі печери «Млинки», «Озерна», «Уринь», «Оптимістична». Наявність санаторіїв та лікувальних профілакторіїв, баз відпочинку та дитячих оздоровчих таборів сприяє розвитку лікувально-оздоровчого туризму для різних категорій населення. Збільшення частки в'їзного туризму передбачає позитивний вплив на розвиток транспортної системи, готелів, ресторанів, роздрібною торгівлі, харчової промисловості, будівництва, зв'язку, страхування, фінансового посередництва, сфери відпочинку та розваг, культури та спорту тощо, пожвавить місцеву економіку, створить додаткові робочі місця, стимулюватиме розвиток народних ремесел і культурної спадщини. Розвиток туристичної індустрії тісно пов'язаний з інфраструктурою області, практично всі гілки якої сьогодні знаходяться в незадовільному стані: відсутність дорожніх магістралей та під'їзних шляхів до туристичних об'єктів, несанкціоновані сміттєзвалища, стан деяких туристичних об'єктів та архітектурних пам'яток. До того ж розвиток туристичної галузі несе за собою безліч, як позитивних так і негативних наслідків. Позитивний вплив включає охорону і реставрацію пам'ятників природи, культури, історії. Одним з негативних є вплив туризму на стан навколишнього середовища. Зокрема це вплив на якість води, повітря, зростання кількості шкідливих викидів транспортними засобами, самовільне розпалювання вогнищ, забруднення відходами. Адже зараз туристична галузь насамперед розглядається, як одне з основних джерел поповнення державного та місцевого бюджетів, а навколишнє середовище відходить на задній план.

Оскільки в Тернопільській області гостро стоїть питання поводження з побутовими відходами, збільшення потоку туристів приведе тільки до його загострення. Неприємні пейзажі несанкціонованих звалищ, які досить часто відкриваються зору у балках та лісосмугах залишають не найкращі спогади у туристів про наш край та знижують його туристичну привабливість. Крім того виникне потреба встановлення на туристичних шляхах додаткових контейнерів для збору сміття. Сміття, викинуте поза сміттєвий бак, приречене залишатись в середовищі тривалий час. При цьому воно не лише псує естетичний вигляд території, але й отрує докільця, оскільки містить токсичні речовини, що виділяються з нього під впливом природних чинників. Харчові відходи приваблюють та сприяють розмноженню гризунів, які, в свою чергу, є носіями небезпечних хвороб. Хвороби зі сміттєзвалищ розносять також птахи, собаки та кішки.

Незадовільна експлуатація та санітарний стан організованих полігонів твердих побутових відходів міст і селищ області на яких використовують найбільш неефективний спосіб поводження з відходами – захоронення відкритим способом,

призводить до забруднення довкілля та втрати енергетичних і матеріальних ресурсів. Дуже гострою проблемою звалищ є отруєння ними водних джерел та водоносних горизонтів. Причиною є так званий фільтрат, що утворюється з природних осадів, які проходять через шари сміття та збагачуються важкими металами й токсичними речовинами. Головними джерелами утворення отруйного фільтрату стають викинуті батарейки та акумулятори, побутова хімія, залишки будівельних матеріалів, «економні» лампи, які в собі містять ртуть. Просте складування не є вирішенням проблеми, а лише її відтягуванням та посиленням. Тому ситуація вимагає радикального перегляду й оптимізації існуючої системи управління твердими побутовими відходами (ТПВ). За останні десятиліття в Україні створено ряд програм, які мали б сприяти покращенню критичної ситуації у проблемі ТПВ.

Серед факторів, які стримують формування та розвиток сучасної системи поводження з ТПВ, можна виділити такі:

- відсутність повної та об'єктивної інформації щодо регіональних потреб та можливостей використання ТПВ як вторинних ресурсів;
- відсутність та недостатня поширеність агітаційно-інформаційних методів широкого впливу на населення, які спрямовані на формування певного рівня обізнаності населення щодо проблеми ТПВ, відповідної поведінки й екологічної відповідальності за вирішення питань в сфері поводження з відходами;
- недостатній рівень освіченості та культури населення з питань поводження з відходами;
- недостатня кількість інвестицій у розвиток сфери поводження з ТПВ;
- недостатній рівень адміністративного та організаційно-технічного забезпечення, у тому числі контролю за дотриманням вимог чинного законодавства;
- низька ціна за утилізацію відходів;
- відсутність законодавства, що регулює вартість послуг зі збору, утилізації відходів;
- низькій рівень охоплення послугами з вивезення ТПВ з території приватного сектору.

З метою зменшення кількості відходів, які утилізуються шляхом захоронення, виникає потреба в запровадженні системи роздільного збору. В Тернополі запроваджено системи роздільного збору з пластику, скла, паперу, використаних батарейок, ртутних ламп. Наступним етапом доцільним було б впроваджувати два потоки збору відходів: органічні та неорганічні. В подальшому неорганічні відходи можуть підлягати сортуванню та переробці, адже існують технології, які дозволяють переробляти до 90% вторинної сировини від загальної кількості відходів. Органічні відходи можна використовувати для компостування та отримання біогазу. Також значною проблемою є низька поінформованість населення про методи попередження утворення відходів, збору вторинної сировини, а також утилізацію небезпечних відходів та матеріалів.

Для ефективного функціонування системи роздільного збору твердих побутових відходів населення повинно бути проінформоване про наявність в місті пунктів збору вторинної сировини, а суб'єкти господарської діяльності, які займаються прийманням ресурсоцінних компонентів ТПВ – про діючі на території України підприємства, які в своїх технологіях використовують вторинну сировину (пластмаси, скло, макулатуру і т.п.). Це в свою чергу потребує публікації та постійного оновлення інформації про покупців вторинної сировини у засобах масової інформації.

Турбуючись про охорону навколишнього середовища, потрібно брати до уваги той факт, що занедбане довкілля буде також завдавати шкоди розвитку туризму, а отже, і загальному економічному розвитку регіону.